

Pravidlo o vyrovnanom rozpočte

Ukončenie výnimočných okolností

poklesom a ich ukončenie MF SR navrhlo zosúladiť s prvým Výborom pre makroekonomické prognózy v roku 2021, ktorý potvrdí oživenie ekonomiky v danom roku.⁵

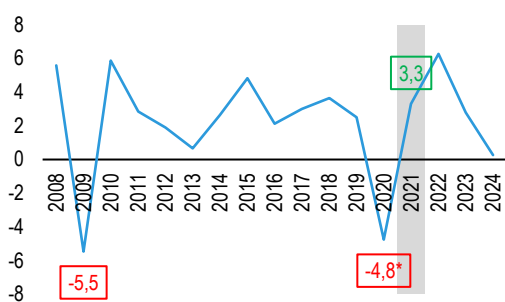
Na mimoriadnu situáciu v EÚ reagovala aj Európska komisia, ktorá v marci 2020 navrhla aktivovať všeobecnú únikovú klauzulu (GEC) z európskych fiškálnych pravidiel⁶. EK považovala podporu ekonomiky a fiškálne úsilie vynaložené na boj s pandemiou za dôležité, uvedomujúc si, že opatrenia budú presahovať flexibilitu, ktorú poskytuje Pakt stability a rastu. V júni 2021 Komisia predĺžila platnosť únikovej klauzuly do konca roku 2022, kedy predpokladá návrat hospodárstva EÚ na úroveň pred pandemiou. K ukončeniu výnimočných okolností a súčasne návratu k európskym fiškálnym pravidlám by malo dôjsť od roku 2023.

Vývoj ekonomiky v roku 2020 a prognóza pre 2021

Makroekonomická prognóza MF SR⁷ z marca 2021 zmiernila odhad poklesu slovenskej ekonomiky v roku 2020 na 5,2 %⁸ a produkčnej medzery na 4,1 % potenciálneho HDP. Dôvodom revízie vývoja HDP o 4,5 p.b. v porovnaní s júnovou prognózou bolo najmä rýchlejšie obnovenie výroby v priemysle a exportu v druhom polroku 2020. Trh práce bol odolnejší než pôvodné predpoklady a v priebehu 2020 podporoval spotrebu domácností. Druhá vlna pandémie však v poslednom štvrtroku prerušila zotavenie trhu práce. Disponibilná miera nezamestnanosti stúpila v decembri 2020 na 7,7 % a počet voľných pracovných miest mierne klesol. Najviac zasiahnutý bol sektor služieb – ubytovanie a reštaurácie – kde sa prepad tržieb koncom roka (-69 %, resp. -27 %) približoval k minimám z prvej vlny pandémie.

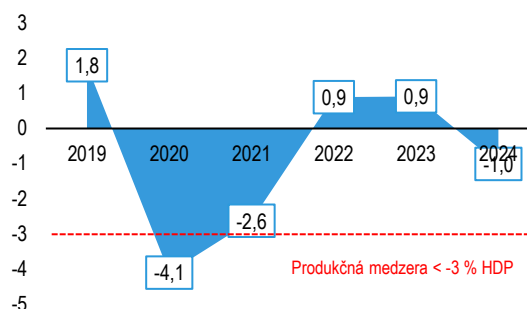
Druhá vlna pandémie spomalila oživenie ekonomiky v prvom štvrtroku 2021. HDP podľa prognózy z marca 2021 za celý rok 2021 vzrastie o 3,3 %. Produkčná medzera sa tak začne uzatvárať a dosiahne -2,6 % potenciálneho produktu. Pokračujúce prísne protiepidemické opatrenia v prvom štvrtroku 2021 mali vplyv aj na pomalšie oživenie trhu práce. Priemysel bol v úvode roka 2021 odolnejší ako služby, výrazne však klesali maloobchodné tržby. Dynamika exportu v porovnaní s rýchlym rastom v roku 2020 spomalí, investície sa budú tvoriť len pozvoľne. V druhej polovici roka sa predpokladá menší prvotný investičný impulz z Plánu obnovy a odolnosti SR (RRP). Efekt impulzu RRP sa postupne prejaví najmä v rastoch HDP na roky 2022 a 2023.

GRAF 2 – Rast reálneho HDP a predpokladané oživenie v 2021 (v %)

* Oficiálny údaj Štatistického úradu SR z 30.4.2021. Zdroj: MF SR

GRAF 3 – Produkčná medzera (% pot. HDP)⁹

Zdroj: MF SR

⁵ Návrh na vyhlásenie výnimočných okolností MF SR.

⁶ Úniková klauzula je súčasťou (1) primárnej aj (2) sekundárnej legislatívy EÚ: (1) Zmluva o stabilite, koordinácii a správe v hospodárskej a menovej únii predpokladá výnimočné okolnosti, ktoré sa vzťahujú na nezvyčajnú udalosť mimo kontroly dotknutej zmluvnej strany, ktorá má veľký vplyv na finančnú pozíciu verejnej správy alebo obdobie prudkého hospodárskeho poklesu, a to za predpokladu, že dočasné odchýlenie sa dotknutej krajiny od jej strednodobého cieľa (MTO) neohrozí fiškálnu udržateľnosť v strednodobom horizonte, v zmysle ich vymedzenia v revidovanom Pakte stability a rastu. (2) Nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii umožňuje aktivovanie únikovej klauzuly v prípade nezvyčajnej udalosti mimo kontroly dotknutého členského štátu, ktorá závažne vplyva na stav verejných financií alebo v obdobiach prudkého hospodárskeho poklesu v eurozóne alebo v Únii ako celku sa môže členským štátom dočasne povoliť odklon od postupu prispôsobovania sa strednodobému rozpočtovému cieľu uvedenému v treťom pododseku, ak to neohrozí udržateľnosť financií zo strednodobého hľadiska.

⁷ Hodnoty vychádzajú z Výboru pre makroekonomické prognózy z marca 2021.

⁸ Štatistický úrad SR koncom apríla 2021 následne spresnil údaje o poklese slovenskej ekonomiky v roku 2020. Hospodárstvo medziročne kleslo o 4,8 %.

⁹ Podľa metódy MF SR.

Návrat k pravidlám

Vláda SR v Programe stability Slovenskej republiky na roky 2021 až 2024¹⁰ predstavila nový strednodobý rozpočtový cieľ (MTO) na úrovni štrukturálneho prebytku 0,5 % HDP. Nárast deficitu verejných financií a hrubého dlhu v roku 2020 prekročil povolené limity národných aj európskych fiškálnych pravidiel. Demografický vývoj od roku 2022 navyše zhorší fiškálnu pozíciu SR. Tento stav si preto vyžiada prísnejšiu úroveň strednodobého rozpočtového cieľa ako je súčasných -1 % HDP, a to až na úrovni štrukturálneho prebytku 0,5 % HDP.

Konsolidačná stratégia predpokladá medziročné tempo znižovania štrukturálneho deficitu o 1 p.b. HDP počnúc rokom 2023 až do dosiahnutia MTO. Vláda bude v roku 2022 realizovať štrukturálne neutrálnu fiškálnu politiku, konsolidácia verejných financií sa začne od roku 2023. Trajektória k dosiahnutiu MTO od 2023 zohľadňuje pripravovanú novelu ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti prostredníctvom upravených sankcií a viacročných výdavkových limitov, ktorá by mala vstúpiť do platnosti od roku 2022¹¹. Konsolidácia si vzhľadom na prekročenie najvyšších sankčných pásiem dlhu bude vyžadovať medziročné zlepšenie štrukturálneho salda o 1 p.b. až do dosiahnutia MTO (0,5 % HDP), ktoré sa očakáva v roku 2028.

TABUĽKA 1 – Plánované konsolidačné úsilie (ESA 2010, % HDP)

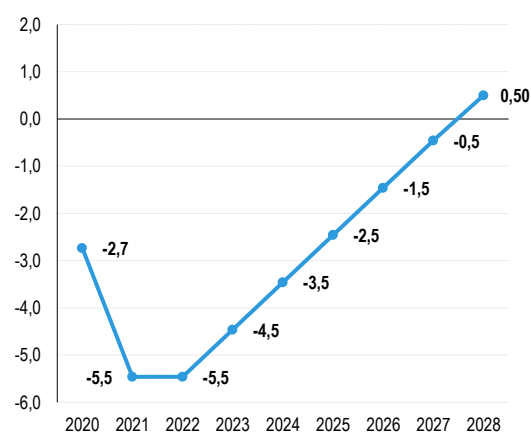
	2020	2021	2022	2023	2024
Saldo VS	-6,2	-9,9*	-5,1	-4,1	-3,8
Cyklická zložka	-1,6	-1,0	0,3	0,3	-0,4
Jednorazové efekty	-1,9*	-3,5**	0,0	0,0	0,0
Štrukturálne saldo	-2,7	-5,5	-5,5	-4,5	-3,5
Konsolidačné úsilie	-0,7	-2,7	0,0	1,0	1,0

* Podľa Programu stability SR na roky 2021 až 2024

** Zahŕňa aj vplyv opatrení spojených s COVID-19

Zdroj: MF SR

GRAF 3 – Plánovaná konsolidácia štrukturálneho salda k MTO (% HDP)

Zdroj: MF SR

Návrh na ukončenie výnimočných okolností

Potvrdenie oživenia ekonomiky v roku 2021 prvým Výborom pre makroekonomické prognózy spĺňa podmienku pre predloženie návrhu na ukončenie výnimočných okolností. Návrh vyhlásenia výnimočných okolností podmieňoval ich ukončenie prvou prognózou potvrdzujúcou oživenie¹². Výbor oživenie slovenského hospodárstva v roku 2021 prognózuje s medziročným rastom ekonomiky na úrovni 3,3 %. Zaniká tak podmienka výnimočných okolností na obdobie prudkého hospodárskeho prepadu.

Ministerstvo financií SR v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách¹³ týmto navrhuje vláde SR ukončiť výnimočné okolnosti. Výbor pre makroekonomické prognózy vo svojej prognóze zo 17. marca 2021 potvrdil hospodárske oživenie ekonomiky SR v roku 2021 a medziročný rast na úrovni 3,3 %, čím došlo k splneniu

¹⁰ Program stability Slovenskej republiky na roky 2021 až 2024.

¹¹ Znenie vládneho návrhu novely ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti.

¹² Návrh na vyhlásenie výnimočných okolností MF SR.

¹³ § 30a ods. 3 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

podmienky na ukončenie výnimočných okolností na obdobie prudkého hospodárskeho prepadu. Výnimočné okolnosti MF SR navrhuje ukončiť v deň schválenia tohto návrhu vládou SR.